

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16264>

Özet

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i, **adolesan** bireylerin beslenme konular?ndaki bilgi düzeylerini objektif olarak belirlemek amac?yla geli?tirilmif bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek geli?tirme çal??mas?, Yahya Özdo?an taraf?ndan 2013 y?l?nda tamamlanan doktora tezi kapsam?nda yürütülmü?tür. Ölçek, ba?lang?çta çok say?da madde içerirken, yap?lan istatistiksel analizler ve uzman görüş?leri sonucunda tek boyutlu bir yap?y? hedefleyerek 45 maddelik nihai forma indirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, gençlerin do?ru **beslenme** al??kanl?klar? ve bilgi birikimine sahip olup olmad??n? saptamakt?r.

Anahtar Kelimeler

Adolesan, Beslenme Bilgisi, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi, Kuder-Richardson.

Yazarlar

Yahya Özdo?an

Amaç

Bu ölçe?in geli?tirilmesindeki temel amaç, lise ça??ndaki gençlerin (adolesanlar?n) temel beslenme prensipleri, sa?l?kl? g?da seçimi ve yeme al??kanl?klar?na dair sahip olduklar? bilgi seviyesini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, ayn? zamanda gençlerin yeme davran??lar?n? saptamaya yönelik iki boyutlu ayr? bir ölçe?i de kapsamaktad?r; ancak "Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i" tek ba??na beslenme bilgisine odaklanm??t?r.

Elde edilen veriler, gençlerin beslenme e?itimine olan ihtiyaçlar?n? belirlemek ve bu alandaki e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için kullan?labilir niteliktedir. Ölçek, beslenme bilgisinin tek bir genel boyut etraf?nda toplanmas?n? sa?lamay? hedeflemi?tir.

Yap?

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i, tek bir temel psikolojik yap?y?, yani **beslenme** bilgisini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Bu yap?, gençlerin temel g?da gruplar?, makro ve mikro besin öğeleri, sa?l?kl? yeme rehberleri ve beslenme ile ili?kili hastal?klar hakk?ndaki kavramsal bilgilerini kapsar.

Ölçek geli?tirme sürecinde, ara?t?rmac?lar ba?lang?çta karma??k bir yap? gözlemlemi? olsalar da (öz de?eri 1'in üzerinde 24 faktör), amac?n tek boyutlu bir bilgi testi olu?turmak olmas? nedeniyle, yaln?zca en güçlü faktörle ili?kili maddeler korunmu?tur. Bu yakla??m, ölçe?in saf bir bilgi düzeyini

ölçmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin **geçerlik** çalışmaları, yapı geçerliliği için **faktör analizi** ve kapsam geçerliliği için uzman görüşüne dayanmaktadır. Başlangıçta çok sayıda madde içeren taslak testte, yapılan keşfedici faktör analizi sonucunda öz değeri 1'in üzerinde olan 24 faktör belirlenmiştir.

Araştırmanın amacı tek boyutlu bir ölçme aracı geliştirmek olduğundan, faktör yükü 0.303'ün altında kalan 25 madde ölçekten çıkarılarak madde sayısı 45'e indirilmiştir. Elde edilen 45 maddenin beslenme bilgisini ölçmek için yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla, test beslenme alanında uzman 5 kişiye sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda, 45 maddelik bu formun yeterli **kapsam geçerliliğine** sahip olduğu kabul edilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin **güvenirlik** değerlendirmesi için iç tutarlılık katsayı yöntemlerinden Kuder-Richardson (KR-20) ve Cronbach Alpha ile birlikte test-tekrar test güvenilirlik yöntemleri kullanılmıştır. Beslenme bilgi testinin faktör yüklerinin 0.303 ile 0.572 arasında değitimi saptanmıştır.

Beslenme Bilgi Testi için hesaplanan KR-20 iç tutarlılık katsayısı 0.89 olarak belirlenmiştir. Bu değer, ölçeğin maddelerinin yüksek düzeyde tutarlı olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını göstermektedir. Ayrıca, aynı çalışmada kapsamında geliştirilen iki boyutlu yeme davranış ölçüğünün güvenilirlik değerleri de belirtilmiştir: Sağlıklı Yeme boyutu için faktör yükleri 0.254-0.567 arasında değirken, Cronbach Alpha değeri 0.89 bulunmuştur (I. Boyut). Sağlıklı Yeme boyutu için faktör yükleri 0.311-0.651 arasında değimi ve Alpha değeri 0.72 olarak hesaplanmıştır (II. Boyut).

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinde uygulanan **faktör analizi**, ölçeğin yapısal sadeleştirilmesinde kritik rol oynamıştır. Analiz başlangıcında, öz değeri 1'in üzerinde olan 24 farklı faktör tespit edilmiştir. Ancak araştırmanın temel amacı, **adolesan** beslenme bilgisini tek bir genel boyut altında toplamaktır.

Bu hedef doğrultusunda, sadece en yüksek varyansı açıklayan birinci boyuttaki maddeler dikkate alınmıştır. Faktör yükü 0.303 eğinin altında kalan 25 madde çıkarılarak ölçek 45 maddeye indirilmiştir. Bu nihai 45 maddenin faktör yükleri 0.303 ile 0.572 arasında değirmektedir, bu da maddelerin tek boyutlu yapıya güçlü katkı sağladığını göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Çoktan Seçmeli Test (Beslenme Bilgisi Testi için varsayılan format, bilgi ölçtü?ünden)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Adolesanlar (Ergenler)

Ya? Grubu: Gençlik dönemi (Genellikle 10-19 ya? aras?, çal??ma lise ö?rencileri üzerinde yapılm??t?)

Popülasyon Detaylar?: Yay?nlanmam?? doktora tezinde detaylı örneklem bilgileri mevcuttur. Ölçek, lise ö?rencileri üzerinde standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Psikometrik yöntemler kullanılarak madde analizi, faktör analizi, KR-20 ve Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplamaları. Derecelendirme sistemi kaynakta belirtilmemiştir (muhtemelen do?ru/yanlış veya çoktan seçmeli puanlama).

Anahtar Kelimeler

Beslenme E?itimi, Sağlık Bilgisi, Ö?renci, Lise, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta belirtilmemiştir.

Ba?lılık E-posta Adresleri: yozdogan@ybu.edu.tr

Yazma Adresi: Yahya Özdoğan (Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara - Tez dönemi itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2013 yılında tamamlanan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir, dolayısıyla test yılı **2013** olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin kullanımı için izinler ve ücret bilgisi, sorumlu yazar Yahya Özdoğan ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [adolesanlarin-beslenme-bilgilerini-saptama-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Özdo?an, Y. (2013). *Adolesanlar?n yeme davran??? ve beslenme bilgilerini saptamaya yönelik ölçek geli?tirme çal??mas?* (Yay?nlanmam?? doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ulusal Tez Merkezi Linki: tez.yok.gov.tr

Adolesanlar?n Beslenme Bilgilerini Saptama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, orijinal doktora tezinde veya ilgili yay?nlarda bulunabilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM